

Betänkandet (SOU 2024:30) ”En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga” (S2024/00978)

Tidningsutgivarna (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande och får anföra följande.

TU begränsar sitt yttrande till de delar som handlar om offentlighet och sekretess.

Bakgrund

I betänkandet föreslås en reform med statligt huvudmannaskap som ska syfta till att tillräckliga och ändamålsenliga åtgärder vidtas för att skydda och förhindra barn och unga från att begå brott och involveras i en kriminell livsstil, bland annat genom en ny lag om brottsförebyggande åtgärder för unga. Det föreslås vidare att en ny statlig myndighet, Myndigheten mot ungdomskriminalitet (MUK) ska inrättas.

Sekretess hos MUK

Utredningen föreslår att sekretess ska gälla vid MUK för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon denne närstående lider skada eller men (35 kap. 14a §, offentlighets- och sekretesslagen, OSL).

Den nya myndigheten, MUK, kommer att ges omfattande befogenheter.

Som utredningen konstaterar (s 371) så är ett syfte med offentlighetsprincipen att motverka missbruk av offentlig makt:

”Intresset av att enskilda ges möjlighet till insyn i offentlig verksamhet väger tungt och det är angeläget att allmänheten ges en möjlighet att granska åtgärder som har vidtagits i verksamheten. Detta gäller således som utgångspunkt även inom MUK.”

Detta till trots så har den föreslagna bestämmelsen alltså getts ett omvänt skaderekvisit, d v s en presumtion för sekretess. Ett omvänt skaderekvisit brukar, enligt TU:s mening, så gott som alltid innebära att sekretessen blir absolut i tillämpningen.

Mot bakgrund av det stora insynsintresset, vägt mot det integritets- och skyddsintresse som samtidigt finns för den enskilde, avstyrker TU förslaget. TU förordar att bestämmelsen utformas med ett rakt skaderekvisit.

Meddelarfriheten

I utredningen anges å ena sidan att den föreslagna bestämmelsen inskränker meddelarfriheten enligt tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL), d v s att sekretessen skulle vara kvalificerad.

Å andra sidan anges att *”Med hänsyn till utredningens omfattning och den begränsade tidsramen är detta en fråga som utredningen inte har haft möjlighet att utreda närmare. Frågan behöver därför utredas vidare i ett annat sammanhang.”*

För att sekretessen ska vara kvalificerad krävs att detta anges särskilt i offentlighets- och sekretesslagen, i det här fallet i 35 kap. 24 § OSL. Något sådant författningsförslag har dock inte lämnats.

TU uppfattar därför utredningens förslag som att någon inskränkning i meddelarfriheten i vart fall inte ska göras nu. I så fall tillstyrker TU utredningens förslag. Av samma skäl som TU förordar ett rakt skaderekvisit för den föreslagna sekretessbestämmelsen anser TU heller inte att meddelarfriheten framledes här ska inskränkas.

Stockholm den 23 september 2024

TU

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist